

KDE UŽ JSEM VYSTUPOVAL

Spočítal jsem sedmdesát dva zemí. Kromě sólových vystoupení jsem asi dvaatřicet zemí projel s Alfredem Strejčkem a naším pořadem Vivat Comenius.

NEJZAJÍMAVĚJŠÍ KONCERT

Jsem zřejmě jediný kytarista, který hrál kanibalům, na ostrůvku Milingimbi v severní Austrálii. Na závěr chtěli, abych zahrál něco z mého ostrova. Žijí ve svém vlastním světě. Představte si, jak hraju Škoda lásky, náčelník Wagaunga k tomu hraje na nástroj didgeridoo, tančí břišní tanečnice, plane kultovní oheň a nad hlavou září Jižní kříž.

JAKÝ MÁM VZTAH K FINSKU

V roce 1975 mě pozvali do Jyväskylä, abych založil obor klasická kytara. Podařilo se. Pět let jsem tam žil, mé skladby z té doby se dodnes hrají po světě. Hlavní je, že se tam narodili oba mí kluci, Jan Matěj a Štěpán.

CO MÁME SE SYNEM STEJNĚ

Oba jsme začínali jako písničkáři. Já s Vládou Mertou a Jardou Hutkou v Šafránu. Pár písniček jsem pro Jardu napsal: Cizinci, Litvínov. Matěj taky začínal jako písničkář a pokračuje v tom. Spojuje nás ještě záliba ve fotografování, literatuře a společné koncerty, kde hrajeme sólově i dohromady. Naše vystoupení mají název Rak a Rak. (Jan Matěj: Nic lepšího jsme nevymysleli.) Ale proč, prosím tě? Vždyť je to výstižné.

JAKÉ MÁM KYTARY

Jednu mi vyrobil legendární kytarář, Australan Greg Smallman. Neméně úžasné kytary vyrábí Václav Svoboda, od něj mám taky jednu. Moje třetí kytara je zapsána v české knize rekordů a kuriozit, její korpus je z kamene, vyrobil ji pro mě Jan Řeřicha. Je to jediná kamenná kytara na světě, která slouží ke koncertním účelům.

CO SE DÁ KYTAROU VYJÁDŘIT

Na kytaru lze nejen napodobit, ale také stylizovat různé nástroje. Napodobuju třeba duďu, balalajku nebo australské didgeridoo. Kytara má vlastnost, že tón se drnknutím rozezná, ale po chvíli utichá. Výhoda krátkého tónu je v tom, že když se rozezná krásně, toužíme jej slyšet znovu a znovu.

NA ČEM TĚ PRACUJU

S Alfredem Strejčkem uvedeme další dva pořady, k výročí Bible kralické a ve druhém vzdáme hold Cyrilu a Metoději na koncertě s Hradišťanem. Pracuju na cédéčku Vůně. Další má inspiraci ve věcech mezi nebem a zemí, ve znameních zvěrokruhu. K této myšlence mě kdysi přivedl můj profesor kytary Štěpán Urban, letos by se dožil sta let. K výročí připravujeme s Pražskou konzervatoří koncert a s Jaroslavou Urbanovou vydání jeho knihy o hvězdách.

Štěpán Rak

KYTARISTA, OTEC JANA MATĚJE RAKA 8. SRPNA 1945 V PRAZE

Matka přišla do Prahy z Buzuluku se Svobodovou armádou, tady se jí narodil. Musela se vrátit na Podkarpatskou Rus s tím, že si pro syna přijede, ale Stalin zavřel hranice a Štěpán zůstal v Praze. Adoptoval ho český pár Josef a Marie Rakovi. Vystudoval skladbu na AMU v Praze, založil tam obor kytara, v roce 2000 byl jmenován prvním vysokoškolským profesorem kytary v Česku. Patří mezi nejuznávanější světové virtuosity.

KYTARISTA, SYN ŠTĚPÁNA RAKA 28. KVĚTNA 1977 V JYVÄSKYLÄ

Začínal jako písničkář, nyní má v repertoáru kromě vlastních věcí a úprav skladeb Jaroslava Ježka také klasickou hudbu. Vydal cédéčka Ježkovy vwoči, Všechny ty jednoduché věci a další. Je zapsán v České knize rekordů a kuriozit za to, že udělal u dvaceti původních Ježkových klavírních originálů věrný prepis pro kytaru. Vyučuje na hudební škole v Radošíně.

PROČ MAJÍ KYTARISTÉ DLOUHÉ NEHTY

Já jsem dost závislý na palci. Když se mi na něm podaří nehet zlomit, některá místa ve skladbách řeším obtížně. Někdy se nehet podaří zachránit tím, že se nějak podleplí, ale většinou je to na hře poznat.

JAK NA NEHTY DÁVÁME POZOR

Z dětství si pamatuju, že táta některé práce nedělal. Když nám přivezli uhlí, někdo nám ho musel složit. Já se snažím žít normálně, ale mojí zálibou jsou stará auta. Mám spartaka z roku 1958, často se v něm vrtám, a tak občas o nehty přijdu. (Štěpán: O nehtech ani nepovídejte, to je naprosto fatální věc. Když jsou měkké a lámou se, je to pro kytaristu velký problém. Někteří to řeší umělými nehty, což zase není dvakrát zdravé.)

MOJE CESTA KE KYTAŘE

Na začátku byl tátův pokus o dril, který nevyšel. Začal jsem v pěti šesti letech, ale moc mě to nebavilo. Hlavně proto, že jsem chodil na lidovou školu umění a tam jsem dostal žakovskou knížku. Říkal jsem si: Jezdím přes půl Prahy, abych dostal další žakovskou a zase dostával trojky a čtyřky? To mě naštvalo, tak jsem toho nechal. Ke kytaře jsem se vrátil až ke konci gymnázia.

PROČ MÁM RÁD JAROSLAVA JEŽKA

Jeho písničky se zpívají po generace, přestože jsou nesmírně složité. Vzdor tomu v nich je zakleto něco přirozeného, nevyumělkovaného a to jim dává nesmrtelnost. Bez Ježka by nebyl Semafor, Matuška, Ryvolové, Plíhal... Na ramenou toho brejlatýho kluka stojíme všichni až dodnes.

NA CO HRAJU

Mám dvě kytary. Jedna klasická španělská, druhá historický nástroj z roku 1830. Na tu hraju klasickou hudbu. Ta historická se od moderní liší téměř ve všem. Staré věci zpravidla fungují dobře, ale přinášejí určité nepohodlí. U nových věcí bývá nepohodlí odstraněno za cenu ztráty jistých kvalit.

JAK VZPOMÍNÁM NA FINSKO

Pamatuju si, že jsem se tam na hřišti bavil s nějakým dítětem, a mám dojem, že jsem mu rozuměl. Jinak jsme s bratrem nutnosti rozumět finštině vystaveni nebyli, protože jsme tam nechodili do školky ani do školy.

CO RÁD FOTÍM

Fotografie je můj původní obor. Pořád fotím na černobílý film. Nejraději rodinu, fotím také v nejbližším okolí, kolem domu, blízké ulice. Pak se mi nechce do vyvolávání, takže vyvolávám v temné komoře se zpožděním. Pak se mi nechce do zvětšování, takže od vyfočení k fotografii někdy uplynou dva až tři roky.

TEXT SCARLETT WILKOVÁ
FOTO JAN ZÁTOŘSKÝ MARPA